

ručju sjeveroistočne Srbije. U četiri odjelka raspoređeno je devetnaest radova, kako slijedi:

Prošlost i stanovništvo: Anka Lalović, **Praistorija, antički period i srednji vek;** Dušanka Bojanić-Lukač, **Zaječar i Crna Reka u vreme turske vladavine (XV—XVII vek);** Miroslav Draškić i Dragomir Antonić, **Zapisi o stanovništvu.**

Privreda: Dušan Maslovarić, **Zemljoradnja u opštini Zaječar;** Persida Tomić, **Stočarstvo;** Persida Tomić, **Dopunsko privređivanje;** Zagorka Marković, **Tekstilna radinost u selima zaječarske opštine;** Persida Tomić, **Putevi i tržišta.**

Stanovanje odevanje i ishrana: Rabija Hasanbegović, **Tradicionalna arhitektura na teritoriji opštine Zaječar;** Jelena Arandolović-Lazić, **Narodna nošnja u okolini Zaječara;** Bratislava Vladić-Krstić, **Građanska nošnja u Zaječaru;** Ljubomir Reljić, **Ishrana.**

Društveni život, običaji, verovanja i znanja: Nikola Pantelić, **Društveni i porodični život na teritoriji Zaječara;** Slobodan Zečević, **Verovanja i običaji o rođenju;** Nikola Pantelić, **Zenidbeni običaji u opštini Zaječar;** Slobodan Zečević, **Samrtni običaji u okolini Zaječara;** Petar Kostić, **Godišnji običaji u okolicu Zaječara;** Slobodan Zečević, **Narodna verovanja u okolini Zaječara;** Gordana Živković, **Narodna medicina u okolini Zaječara u XX veku.**

U naše vrijeme, najčešće iz finansijskih razloga, etnološka monografska istraživanja poduzimaju se na područjima pojedinih općina. Etnografski muzej u Beogradu ističe se brojnošću takvih istraživanja. Kod istraživanja te vrste, kad je područje istraživanja određeno izvanznanstvenim kriterijima, katkad se jave teškoće, jer područje nije ni kulturna, a često ni etnička cjelina. Takav je slučaj i s područjem općine Zaječar. Pojedini istraživači iz tima Etnografskog muzeja u Beogradu, ovisno o svojoj specijalnosti, odnosno tematici, riješili su taj problem na različite načine, što nemi-

novno rezultira uočljivim razlikama u pristupu i posebno u sistematizaciji građe. Na različite su načine pojedini istraživači povezali istraživanje u općini Zaječar s prethodnim istraživanjima izvršenim u susjednim područjima. Neki više ističu različitosti i posebnosti u građi s područja zaječarske općine i daju neke vrste nadopune prijašnjim istraživanjima, dok drugi, polazeći od uvjerenja da je zaječarska općina dio jednog šireg izjednačenog područja, a na osnovi svih svojih istraživanja u sjeveroistočnoj Srbiji, teže k sintezi pojedinih tema.

Zorica Rajković

Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Urednici **Andre Mohorovičić** i **Mirko Marković,** knjiga 47, izd. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1977, 363 str.

Godišnjak Odbora za narodni život i običaje JAZU u 47. knj. donosi tematski raznolike radove: **Mirko Marković: Selo Tomašanci kraj Đakova — prilog poznavanju naseljavanja i narodne starine** obrađuje topografiju sela i toponimiju seoskog zemljišta od njegovog postanka do vremena kada su Tomašanci potpali pod đakovačko vlastelinstvo. Donosi popis starosjedilačkih rodova, stare katastarske karte, opis seoskih kuća i okućnica, rodovskih zadruga i rasporeda rada, narodnu nošnju te običaje godišnjeg i životnog ciklusa.

U antropogeografskom radu **Jovana F. Trifunoskog: Oblast Babune i Topolke,** obrađena je prirodno-geografska sredina ove regije i društvenohistorijski uvjeti razvoja od najstarijih vremena, kad su još ovaj kraj nastavala ilirsko-tračka plemena, pa do naših dana. Autor daje pregled sadašnjih naselja, stanovništva i njegovog etničkog sastava, a također i pregled seoske privrede — stočarstva, zemljoradnje, prometa i trgovine.

Petar Stojanović u radu: **Pobratimstvo kao osobita vrsta srodstva u Crnoj Gori i Albaniji (osvrta na stanje u XIX i u početku XX vijeka)**, ustanovio je da je taj običaj poznat ne samo Crnogorcima i Arbanasima već i drugim narodima, iako Arbanasi nemaju svoj domaći izraz, nego uzimlju slavensku riječ **pobratim**. To je ustanova rodovskog društva koja (prema nekim autorima) vuče korijene iz daleke prošlosti praslavenske zajednice, a prema drugima od starih Grka.

Milenko Karan: **Običajno ponašanje na Kosovu (Besa, zatvorene porodice i plećnija)**. Namjera autora je bila da prikaže glavna obilježja takvog ponašanja kao i njegove društvene posljedice te mogućnosti uklapanja u postojeći sistem vrijednosti.

Vladimir Mitrović: **Narodna medicina u srednjem Banatu**, povijesni je prikaz naseljavanja Banata, etničke strukture naselja, osobito onih u kojima žive Hrvati. Autor se osvrće na opće higijenske prilike i zdravstveno stanje stanovništva u 18. i 19. stoljeću, te daje popis narodnih ljekarija i opis liječenja bolesti.

Zorica Šimunović-Petrić

Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Urednici Andre Mohorovićić i Mirko Marković, knjiga 48, izd. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1980, 415 str.

Početakom 1980. god. izašla je iz tiska 48. knjiga Zbornika za narodni život i običaje Južnih Slavena, koja donosi tematske prinose iz etnologije, folkloristike i antropogeografije s područja naše zemlje i sjeverne Albanije.

Mirko Marković u radu: **Narodni život i običaji sezonskih stočara na Velebitu** daje opširnu studiju o stočarskom životu koji se danas može naći još samo u tragovima. Kao izvor poslužila mu je arhivska građa,

dosadašnji objavljeni radovi kao i vlastita terenska istraživanja, koja je autor poduzimao posljednjih dvadesetak godina. Osvrće se na geografske uvjete koji su bili povoljni za razvoj sezonskog stočarstva na planini, te utvrđuje glavne pravce stočarskih kretanja na Velebit iz Like, Hrvatskog primorja, Bukovice i Ravnih kotara. Sva su ta kretanja bila regulirana određenim pravnim normama, koje su morale poštivati i tradicijsko, nepisano pravo tih stočarskih zajednica. U opisu organizacije izdiga stoke na planinu, dnevnog rasporeda rada, mužnje i prerade mlijeka vide se, pored zajedničkih karakteristika, i kulturne specifičnosti koje su nastale kroz određeno povijesno razdoblje u kojem su stočarske zajednice Ličana, Primoraca i sjevernih Dalmatinaca vodile vlastito, autarkično gospodarstvo. Obrađene su također i stočarske nastambe, hrana, piće, običaji vezani uz stoku i njihovo liječenje.

Ante Sekulić u članku pod naslovom: **Svadbeni običaji bačkih Bunjevaca** donosi građu prikupljenu u selima: Tavankut, Đurđin, Žednik, u Subotici i njezinoj okolici. Uz pripomenu o osnovnim dijelovima nošnje, autor daje opis ne samo svadbe već i svega onoga što joj predhodi, počevši od prvih susreta mladeži u kolu, prelu i sličnim prilikama: Također govori o običajima prije samog čina svadbe; o ulozi **provodadžije**, **rakijara** (dviiju žena iz momkove rodbine koje donose darove u prosidbu, između ostalog i dvije bočice slatke rakije), o običaju **rukovanja** (zaruka), o ulozi **mustulundžija** ili **čauša**. Svadba je bila bogata i obilovala je različitim sadržajima. Kod siromašnih porodica momak bi odveo kući djevojku — **uskočkinju**, s kojom bi obavio sve crkvene i pravne obaveze bez velikog slavlja i svečanosti.

Petar Đ. Stojanović obrađuje temu: **»Običaji narodnog žaljenja i njihovi društveni korijeni u Crnoj Gori i sjevernoj Albaniji (stanje u XIX i u prvoj polovini XX vijeka)**. Ovaj se običaj očitovao lelekom i tužbalicom za umrlim, izvrtanjem odjeće,